

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ในการเข้าสู่วงการการเมือง ของนักการเมืองสตรีไทย

Success Factors for Thai Women Politicians Approach to Political Participation

สมศักดิ์ อัสวาศิริศิลป์

ที่ปรึกษา บริษัท นวไทยอุตสาหกรรม จำกัด

Somsak Assavasirisilp

NAVATHAI INDUSTRY CO.,LTD. AS A CONSULTANT

E-mail: ss_nvt@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการเข้าสู่กรรมการเมืองของนักการเมืองสตรีไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบของการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของสตรีไทย และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเข้าสู่กรรมการเมืองของสตรีไทย และเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการสร้างความเข้าใจถึงการเข้าสู่กิจกรรมทางการเมืองของสตรีไทย ผู้วิจัยได้ออกแบบเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เชิงอธิบายและเชิงพรรณนา ด้วยการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารของทางราชการ ระเบียบ คำสั่ง ผลการวิจัย วิทยานิพนธ์ และจากแหล่งข้อมูลทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิโดยการสัมภาษณ์ บุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก

ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีมี 2 ลักษณะคือ การมีส่วนร่วมแบบเป็นทางการ และทางที่ 2 การมีส่วนร่วมแบบไม่เป็นทางการ และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเข้าสู่กรรมการเมืองไทยของสตรีไทย ประกอบด้วย ปัจจัยเกื้อกูลคือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การสนับสนุนจากครอบครัว ความสนใจส่วนตัว ความสามารถส่วนตัว พุนทางด้านความรู้ พุนทางครอบครัว พุนจากผลงานที่กระทำมาในอดีต พุนทรัพย์ พุนจากพรรคการเมืองต้นสังกัด พุนทางสังคม ส่วนปัจจัยอุปสรรคคือกฎเกณฑ์ทางสังคม การเหยียดเพศ การขาดความมุ่งมั่น ภาระครอบครัว และวุฒิภาวะของนักการเมืองสตรีแต่ละคน

คำสำคัญ: นักการเมืองสตรีไทย, ความสำเร็จในการเข้าสู่กรรมการเมือง

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the factors affecting the success of entering politics of Thai women politicians, to explore the pattern of participation using political activities of Thai women politician as well as any relevant factors. In addition, it was to create new knowledge in order to understand how Thai women politicians participate in politics sphere. The researcher used qualitative research method by way of analytical narration and gathering and reviewing secondary information from government official records, orders, research paper, thesis and information from sources on the internet as well as collecting primary information via interviews of the relevant individuals.

The results found that there were two types of participation by women politicians: formal and informal participation. There were variety of factors influencing the success of Thai women politicians entering into Thai politics, for instance; relevant regulations, support from family, personal interests and abilities, personal capital on knowledge, financial capital from family, previous working achievements, personal financial capital, financial support from the affiliated political party as well as social capital. On the other hands, the hindering factors were social regulation, gender discrimination, lack of perseverance, family obligations and personal political maturity.

Keywords: Thai Women Politician, Success Factors approach to Political Participation

ในปี พ.ศ. 2560 ที่ผ่านมา องค์การสหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาสตรี และได้ประกาศในวันที่ 8 มีนาคม อันเป็นวันสตรีสากลว่า “สตรีจะเป็นผู้เปลี่ยนแปลงการทำงานของโลก 50-50 ภายในปี 2573” ทั้งนี้ เนื่องจากสภาพการทำงานในโลกจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างแน่นอน โดยพลังของสตรีซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัย 2 ประการคือ ความเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีและสภาพโลกาภิวัตน์ ซึ่งเปิดโอกาสให้กับมนุษย์ทุกคนในโลกนี้มากขึ้นในการเข้าสู่การทำงานในทุกด้าน และอีกประการหนึ่งก็คือ ความเสมอภาคในหมู่มวลมนุษย์ที่ต่างได้รับการยอมรับมากขึ้นกว่าในอดีตเป็นอย่างมาก โดยในระดับสากลทั่วไปสตรีเข้าสู่การประกอบอาชีพในสาขาต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น โดยอยู่ในภาคการบริการร้อยละ 61.5 ภาคเกษตรกรรมร้อยละ 25 ภาคการเมืองร้อยละ 23 ภาคอุตสาหกรรมร้อยละ 13.5 และภาคการบริหารระดับสูงในองค์กรต่าง ๆ ประมาณร้อยละ 4 (UN Women, 2017)

ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าในประเทศต่าง ๆ นั้นสัดส่วนของสตรีต่อบุรุษในองค์กรทางการเมืองในแต่ละระดับมีจำนวนแตกต่างกันอย่างมาก โดยในรัฐสภามีสตรีประมาณร้อยละ 22.7 ต่อบุรุษร้อยละ 77.3 ส่วนในคณะรัฐบาลโดยเฉลี่ยจะมีสตรีประมาณร้อยละ 17.7 ต่อบุรุษร้อยละ 82.3 และมีสตรีเป็นประมุขแห่งรัฐเพียงร้อยละ 6.6 ส่วนบุรุษมีจำนวนถึงร้อยละ 93.4 และสตรีที่เป็นหัวหน้าคณะรัฐบาลมีจำนวนร้อยละ 7.3 ส่วนใหญ่เป็นบุรุษซึ่งมีจำนวนถึงประมาณร้อยละ 92.7 (Women in Parliaments, 2017)

สำหรับประเทศไทยสตรีมีบทบาทในทางเศรษฐกิจค่อนข้างมาก โดยได้เข้ามามีบทบาทในการทำงานเท่าเทียมกับชาย ทั้งนี้ เพราะได้เห็นความสามารถการทำงานของสตรีจึงได้มีการส่งเสริมและให้โอกาสการทำงานของสตรีในแต่ละองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมากขึ้นกว่าที่ผ่านมา จากผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรหรือการสำรวจแรงงาน พ.ศ. 2559 จะเห็นได้ว่าจำนวนสตรี

ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป 28.76 ล้านคน เป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงานประมาณ 17.72 ล้านคน หรือร้อยละ 61.6 ของสตรีที่อายุ 15 ปีขึ้นไปทั้งหมด (เป็นผู้มีงานทำ 17.52 ล้านคน ผู้ว่างงาน 1.75 แสนคน และผู้รอฤดูกาล 2.23 หมื่นคน) นอกจากนี้ยังมีสตรีที่ยอยู่นอกกำลังแรงงานอีก 11.04 ล้านคน หรือร้อยละ 38.4 ได้แก่ ทำงานบ้าน เรียนหนังสือ ขรา เกษียณการทำงาน เป็นต้น

จากการสำรวจของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์เกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อเหตุผลที่สำคัญที่สุดที่ทำให้จำนวน ส.ส. หญิงในสภามีสัดส่วนที่น้อยกว่า ส.ส. ชาย ทั้ง ๆ ที่จำนวนประชากรผู้หญิงในประเทศไทยมีมากกว่าผู้ชาย พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 46.10 ระบุว่า เป็นเพราะประชาชนไม่นิยมเลือกผู้สมัครหญิงเพราะมองว่าผู้หญิงมีความเหมาะสมกับการเมืองการปกครองมากกว่า รองลงมาร้อยละ 16.56 ระบุว่า เป็นเพราะผู้หญิงไทยไม่มีความสนใจทางการเมือง ร้อยละ 13.85 ระบุว่า เป็นเรื่องของการเลือกตั้งโดยประชาชน ไม่มีอะไรเกี่ยวข้องกับประเด็นเพศหญิงหรือเพศชาย ร้อยละ 9.32 ระบุว่า เป็นเพราะพรรคการเมืองไม่ให้โอกาสผู้หญิงได้ลงสมัครรับเลือกตั้ง ร้อยละ 8.44 ระบุว่า เป็นเพราะผู้หญิงไทยมีความสนใจทางการเมืองแต่ไม่ชอบการแข่งขันทางการเมือง ร้อยละ 0.40 ระบุว่า เป็นเพราะผู้หญิงอิจฉากันเองจึงไม่สนับสนุนผู้สมัครหญิง ร้อยละ 0.08 ระบุว่า เป็นเพราะการเมืองไทยเป็นระบบเครือญาติ และร้อยละ 5.25 ไม่ระบุ/ไม่แน่ใจ (ศูนย์สำรวจความคิดเห็น “นิด้าโพล”, 2558)

จากสถานการณ์ด้านบทบาทสตรีไทยในการมีส่วนร่วมทางการเมือง และความสำคัญที่จะต้องส่งเสริมให้สตรีมีบทบาทมากขึ้น ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะการศึกษาถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จในการเข้าสู่วงการการเมืองของนักการเมืองสตรีไทยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการส่งเสริมสตรีไทยให้เข้าสู่ระบบการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับจากสังคมโดย

ส่วนรวม อันจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อการเสริมสร้างความ
มั่นคงแห่งชาติทางด้านการเมืองอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบของการมีส่วนร่วมในการดำเนิน
กิจกรรมทางการเมืองของสตรีไทยและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเข้าสู่
วงการการเมืองของสตรีไทย
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาที่ส่งผลต่อการเข้าสู่วงการ
การเมืองของสตรีไทย
4. เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการสร้างความเข้าใจถึง
การเข้าสู่กิจกรรมทางการเมืองของสตรีไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตดังต่อไปนี้

ขอบเขตของเนื้อหา

1. ทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับผู้นำทาง
การเมือง
2. แนวความคิดเกี่ยวกับแบบจำลอง
3. แนวความคิดในการเข้าสู่วงการการเมืองของ
นักการเมืองสตรี
4. แนวความคิดในการเข้าสู่วงการการเมืองของนักการเมือง
สตรีไทย
5. จุดเด่นของนักการเมืองสตรีในต่างประเทศและใน
ประเทศไทย
6. รูปแบบการนำเสนอจุดเด่นของนักการเมืองสตรีต่อ
สังคม
7. ภาพลักษณ์ที่ดีของนักการเมืองสตรี
8. ผลงานของนักการเมืองสตรีซึ่งสังคมยอมรับ
9. ความสามารถในการประสานงานของนักการเมือง
สตรี
10. รูปแบบการสืบทอดตำแหน่งทางการเมืองของ
นักการเมืองสตรี
11. กรณีศึกษาการทำหน้าที่เป็น “ตัวแทน” ของ
นักการเมืองบุรุษโดยนักการเมืองสตรี
12. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าสู่วงการการเมืองของ

นักการเมืองสตรีไทย

13. ตัวแบบการเข้าสู่วงการการเมืองของนักการเมือง
สตรีไทย

ขอบเขตของช่วงเวลา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดช่วงเวลาในการดำเนิน
การอยู่ระหว่างเดือนมีนาคม 2560-มีนาคม 2561

ขอบเขตของกลุ่มเป้าหมายในการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้พิจารณาที่จะรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นใน
เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวงการ
การเมือง ประกอบด้วยบุคคลในวงการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
(ตารางที่ 1)

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับสตรีนิยม หรืออิตินิยม (Feminism)

ปัจจัยเกื้อกูลประการหนึ่งซึ่งส่งผลให้สตรีสามารถเข้า
สู่วงการการเมืองได้ในยุคปัจจุบันนี้คือ ความเปลี่ยนแปลง
ของแนวความคิดเกี่ยวกับสตรีนิยม หรืออิตินิยม ซึ่ง
Dominelli (1986) ให้ความหมายว่า หัวใจของแนวคิดทาง
ด้านสตรีหรือสตรีนิยมก็คือความไม่แบ่งแยกชนชั้นของ
คนในโลก ไม่มีผู้เหนือและผู้อยู่เบื้องล่าง ทุกคนต้องได้
รับการปฏิบัติเท่าเทียมกันไม่ว่าสตรีหรือชาย สตรีนิยม
เป็นการวิเคราะห์สภาวะที่ด้อยกว่าของสตรี โดยมี
วัตถุประสงค์เพื่อจะค้นหาว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะ
สามารถดำเนินการได้ Dominelli ได้สรุปว่า สตรีนิยม
หมายถึงการวิเคราะห์หรือการกระทำใด ๆ ที่มีจุดยืนว่า
ความสัมพันธ์ระหว่างบุรุษ-สตรีเป็นความสัมพันธ์ที่ขัดแย้ง
ซึ่งสตรีเป็นฝ่ายเสียเปรียบและมีเป้าหมายที่จะทำ
ความเข้าใจในสาระเพื่อการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ที่
ไม่เท่าเทียมกัน ดังนั้น จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่าสตรีนิยมหรือ
อิตินิยมหมายถึง อุดมการณ์ที่พยายามส่งเสริมและยก
ระดับสถานภาพและบทบาททางสังคมของสตรีไม่ให้ต่ำด้อย
กว่าบุรุษ สตรีนิยมจึงเห็นว่าความแตกต่างระหว่างเพศสตรี
และเพศบุรุษของบุคคลมิได้เป็นเพียงความแตกต่างทาง
สรีรวิทยาตามธรรมชาติเท่านั้น หากเป็นความแตกต่างทาง

ตารางที่ 1 แสดงกลุ่มบุคคลเป้าหมายในการสัมภาษณ์เชิงลึก

ลำดับ	กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ	จำนวน
1	ข้าราชการประจำที่เกี่ยวข้องกับวงการการเมือง เช่น ข้าราชการรัฐสภา พนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ฯลฯ เป็นต้น	3
2	ข้าราชการการเมือง เช่น สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ อดีตสมาชิกรัฐสภา หรืออดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ฯลฯ เป็นต้น	4
3	นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์	2
4	ผู้บริหารพรรคการเมือง เช่น หัวหน้าพรรคการเมือง เลขาธิการพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ฯลฯ เป็นต้น	3
5	นักการเมืองทั่วไปทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น เช่น บุคคลที่ดำเนินกิจกรรมหรือมีความเคลื่อนไหวทางการเมือง ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ เป็นต้น	4
รวม		16

เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งมีมนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้นด้วย ขบวนการเคลื่อนไหวของอุดมการณ์สตรีนิยมเกิดขึ้นก่อนใน สังคมยุโรปตะวันตก โดย “คลื่นลูกแรก” (First Wave) ของ สตรีนิยมคือ การเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิในการเลือก ตั้งอย่างเท่าเทียมกันระหว่างสตรีกับบุรุษ ในทศวรรษที่ 1840 และ 1850 ซึ่งกว่าสตรีจะได้สิทธิในการเลือกตั้งเท่ากับชาย ในสังคมตะวันตกก็ต้องรอเวลาจนกระทั่งมาถึงต้นศตวรรษ ที่ 20 เพราะการขยายสิทธิในการเลือกตั้งของบุคคลเป็น เพียงส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความเปลี่ยนแปลงทางกฎหมาย และวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ อีกหลายประการ หลังสงครามโลก ครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง การเคลื่อนไหวของ “คลื่นลูกที่ 2” (Second Wave) ในสตรีนิยมก็เกิดขึ้นในทศวรรษ 1960 ความเคลื่อนไหวของคลื่นลูกที่ 2 ในอุดมการณ์สตรีนิยมนี้นอกจากจะเกี่ยวข้องกับความเสมอภาคของสิทธิในด้านต่าง ๆ ระหว่างหญิงกับชายแล้ว ยังเป็นการเคลื่อนไหวที่เข้าสู่ ลักษณะใหม่คือ เป็นการเคลื่อนไหวที่เรียกว่าการปลดปล่อย สตรี (Woman’s Liberation Movement) ขบวนการปลด ปลดปล่อยสตรีมีสาระสำคัญว่าการพิจารณาประเด็นปัญหาใด ๆ

ที่เกี่ยวกับสตรีจะต้องเลิกกระทำภายใต้กรอบความคิดเดิม ที่ถือบุรุษเป็นศูนย์กลางของความถูกต้อง ตัวอย่างเช่น เดิม มองกันว่าการเมืองเป็นกิจกรรมสาธารณะ ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว บุรุษเท่านั้นที่ถูกคาดหวังว่าเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบ เรื่อง ที่ไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมสาธารณะจึงถูกจัดวางให้เป็นเรื่อง ภายในบ้านและเป็นหน้าที่ของสตรีต้องดูแลเป็นต้น ขบวนการปลดปล่อยสตรีเสนอความคิดที่ทำลายกรอบความ คิดเดิมนี้อย่างสิ้นเชิง โดยกล่าวว่า “เรื่องส่วนตัวก็เป็นเรื่องการเมือง” (The Personal is the Political) (Carol Hanisch, 1969) อุดมการณ์สตรีนิยมจึงเป็นการเปิดโลกการเมืองในมิติใหม่ ที่มีข้อสรุปต่างไปจากเดิม

การเข้าสู่วงการการเมืองภายใต้กรอบกฎหมายของ สตรีไทย

กฤตยา อาชวนิจกุล (สถาบันพระปกเกล้า, 2551) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีพบว่า มี 2 ประเภทคือ การมีส่วนร่วมแบบเป็นทางการ และ ทางที่ 2 การมีส่วนร่วมแบบไม่เป็นทางการโดยทั้งสอง ประเภทนี้อาจแบ่งได้เป็นกลุ่มย่อย ๆ ประกอบด้วย

1. กลุ่มอิสระ เป็นกลุ่มที่มีความสนใจทางการเมือง และประสงค์ที่จะทำงานการเมืองด้วยความจริงจัง มุ่งผลประโยชน์ของส่วนรวม ดังเช่นในกรณีของคุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์, ดร.สุสดี ตามไท, อ.รัชฎาภรณ์ แก้วสนิท, คุณลดาวัลลิ์ วงศ์ศรีวงศ์ รวมทั้งคุณรสนา โตสิตระกูล ฯลฯ เป็นต้น

2. กลุ่มที่มีสายสัมพันธ์ที่แข็งแกร่ง เป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์อันดีกับนักการเมือง หรือฐานคะแนน และได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มคนเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถเปิดพื้นที่ทางการเมืองของสตรีได้

3. กลุ่มที่ทำหน้าที่เป็นเพียง “ตัวแทน” ในทางการเมือง ในปัจจุบันจะพบว่ามักมีกลุ่มสตรีที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทน หรือ Nominee แทนบุคคลอื่น ซึ่งอาจจะเป็นสามี-พ่อ-พี่น้อง เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ไม่สามารถทำหน้าที่ทางการเมืองได้ จึงต้องมีตัวแทนเพื่อทำหน้าที่ หรือเพื่อรักษาพื้นที่ทางการเมืองแทนตน

สุจิตต์ ไตรพิทักษ์ (2551) มีความเห็นว่าการขับเคลื่อนที่จะทำให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมี 2 แนวทาง ได้แก่ แนวทางที่ 1 เป็นทางตรง (การใช้สิทธิทางการเมืองและการมีพื้นที่ทางการเมือง) และแนวทางที่ 2 ได้แก่ ทางอ้อม (การเมืองภาคประชาชน)

ในอดีตรูปแบบการขับเคลื่อนพื้นที่ทางการเมืองของสตรีรูปแบบเดิมคือ

1. หากสตรีมีความสนใจทางการเมืองเพิ่ม หรืออยากเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้นโอกาสที่จะได้รับการเลือกตั้งก็จะมากขึ้นด้วย ดังนั้น ในเบื้องต้นต้องทำให้สตรีมีความสนใจการเมืองมากยิ่งขึ้น

2. เพื่อให้เกิดการยอมรับและเปลี่ยนแปลงทัศนคติเกี่ยวกับ “สตรี” ต้องทำให้ประเด็นเรื่อง “สตรี” เข้าสู่ความสนใจของสาธารณะและกลายเป็นกระแสของสังคม

3. รมรณรงค์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนบทบาทของสตรีทางการเมืองร่วมกัน อาทิ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กรมการพัฒนาชุมชน สำนักกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว สมาคม องค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย สมาคมสันนิบาต

เทศบาลแห่งประเทศไทย สมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย สมาคมพัฒนาสตรีไทย ฯลฯ

ในปัจจุบันมีแนวความคิดที่ถือเป็นมิติใหม่ในการขับเคลื่อนพื้นที่ทางการเมืองของสตรีคือ

1. การรณรงค์เพื่อชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างและประโยชน์ที่จะได้รับ อันเป็นการชี้ให้สาธารณชนเห็นว่าในการมีส่วนร่วมทางการเมือง หรือการเลือกตั้ง หากสตรีเข้าไปมีส่วนร่วมแล้วสังคมได้อะไร ครอบครัวได้อะไร ชุมชนจะได้อะไร และถ้าสตรีเข้าไปมีส่วนร่วมแล้วก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอะไรให้กับชุมชน สังคมท้องถิ่น และครอบครัวอย่างไร ทั้งนี้ สตรีเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองจะทำให้มีความสมดุลทางการเมือง โครงการต่าง ๆ มีความเป็นธรรมาภิบาลเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งด้านสังคมเห็นประโยชน์ที่ชัดเจน เด็ก ครอบครัว ได้รับการเอาใจใส่มากขึ้น

2. การชักชวนสตรีที่มีคุณสมบัติเหมาะสมลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นการชักชวนให้ผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน

3. การพัฒนาศักยภาพ เป็นการให้องค์ความรู้ หรือชุดความรู้เกี่ยวกับการทำหน้าที่เป็นตัวแทนในทางการเมือง และเป็นการให้ชุดความรู้ในเชิงเทคนิคซึ่งเป็นประโยชน์ในการหาเสียง

4. การสร้างเครือข่ายในการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์: เป็นการหาแนวร่วมในฐานะฐานคะแนน และแนวร่วมทางการเมืองกับกลุ่มเด็ก เยาวชน สตรี และอื่น ๆ เพื่อให้ร่วมกันรณรงค์

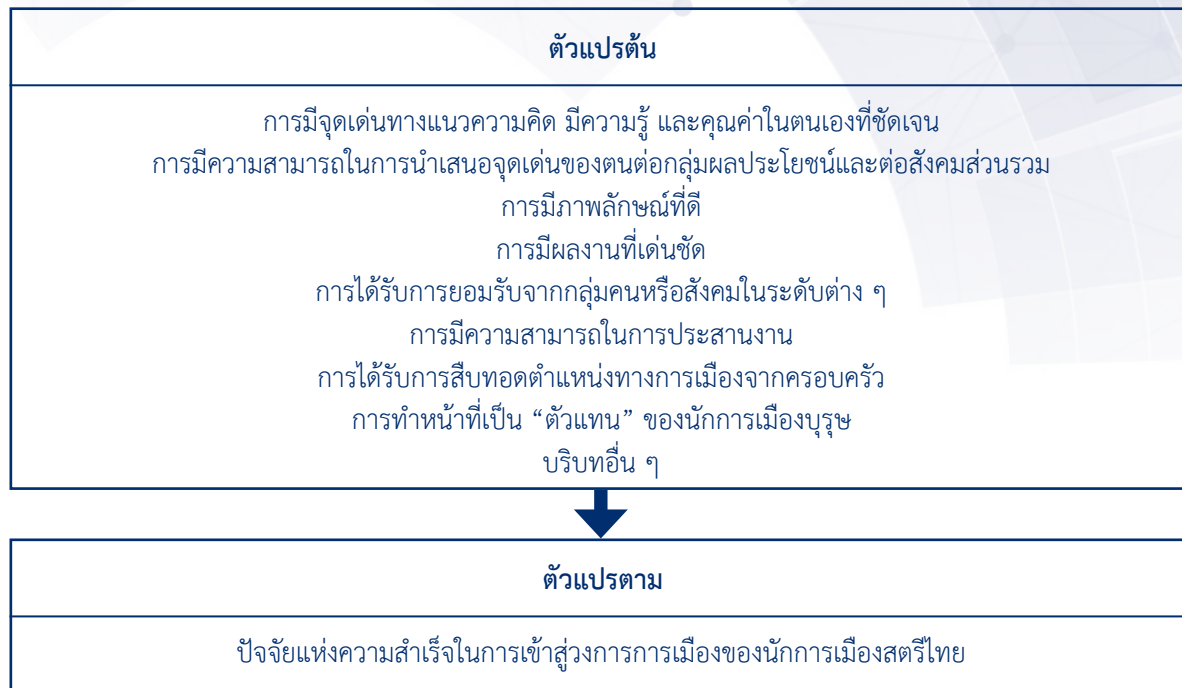
จุดเด่นของนักการเมืองสตรีในต่างประเทศและในประเทศไทย

จากการศึกษาของ OSCE: องค์กรว่าด้วยความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป (OSCE, 2014) พบว่าการที่ในระบบการเมืองมีนักการเมืองสตรีเพิ่มมากขึ้นนั้น ก่อให้เกิดผลดีหลายประการคือ

1. ก่อให้เกิดความตื่นตัวในการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อการพัฒนากระบวนการเมืองของประเทศ ทั้งในกลุ่มสตรีและในกลุ่มอื่น ๆ

2. เปลี่ยนโลกทัศน์ของสังคมและองค์การการเมืองให้

ภาพที่ 1 Conceptual Framework

เห็นคุณค่าของนักการเมืองสตรีมากยิ่งขึ้น

3. สร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มสตรี และการขยายอิทธิพลทางความคิดรวมทั้งการกำหนดนโยบายสาธารณะของประเทศชาติ

Mary Robinson (2017) นายกรัฐมนตรีประเทศไอร์แลนด์ ให้ความเห็นว่านักการเมืองสตรีนั้นมีจุดเด่นที่สำคัญคือ มีความกระตือรือร้นและความพยายามอย่างแรงกล้าที่จะก้าวเดินไปข้างหน้าในลักษณะของการเป็นผู้นำยุคใหม่ พร้อมทั้งจะเข้าแก้ไขปัญหาย่างละมุนละม่อม นอกจากนั้นยังมีความเหมาะสมที่จะแสดงบทบาทการเป็นที่ปรึกษาอย่างใกล้ชิดกับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ มากกว่านักการเมืองชายซึ่งมักมีความยึดหยุ่นน้อยกว่า

จากการศึกษาของ Pew Research Center (2017) ได้พบข้อมูลที่น่าสนใจในประเด็นของความสัติยชื่อและความโปร่งใสของนักการเมืองชายและสตรี เมื่อเปรียบเทียบกันพบว่านักการเมืองสตรีมีลักษณะความเป็นผู้นำในด้านต่าง ๆ สูงกว่านักการเมืองชายอย่างมีนัยสำคัญ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ดูภาพที่ 1 Conceptual Framework

สมมติฐานของการวิจัย

นักการเมืองสตรีไทยมีแนวทางการเข้าสู่ทางการเมืองใน 3 รูปแบบคือ การเข้าสู่การเมืองด้วยความสามารถของตนเอง การเข้าสู่ทางการเมืองด้วยการรับมรดกการสืบทอดจากครอบครัว และการเข้าสู่ทางการเมืองด้วยการเป็นตัวแทนของนักการเมืองบุรุษ โดยมีปัจจัยแห่งความสำเร็จประกอบด้วย

1. การมีจุดเด่นทางแนวความคิด มีความรู้ และคุณค่าในตนเองที่ชัดเจน
2. การมีความสามารถในการนำเสนอจุดเด่นของตนต่อกลุ่มผลประโยชน์และต่อสังคมส่วนรวม
3. การมีภาพลักษณ์ที่ดี
4. การมีผลงานที่เด่นชัด
5. การได้รับการยอมรับจากกลุ่มคนหรือสังคมในระดับต่าง ๆ

6. การมีความสามารถในการประสานงาน
7. การได้รับการสืบทอดตำแหน่งทางการเมืองจากครอบครัว
8. การทำหน้าที่เป็น “ตัวแทน” ของนักการเมืองบุรุษ

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ระเบียบวิธีวิจัยที่กำหนดไว้ได้ออกแบบเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาธิบายและเชิงพรรณนา ด้วยการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารของทางราชการ ระเบียบ คำสั่ง ผลการวิจัยวิทยานิพนธ์ และจากแหล่งข้อมูลทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิโดยการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก และนำมาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมจากเอกสารต่าง ๆ แล้วจึงนำข้อมูลจากทั้งสองส่วนมาทำการวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อสังเคราะห์หาค่าประกอบที่เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จในการเข้าสู่วงการการเมืองของนักการเมืองสตรี ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักของการวิจัย จึงได้กำหนดรูปแบบเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา อันเป็นการบรรยายและแปลความหมายของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง ซึ่งในที่นี้ก็คือการเข้าสู่วงการการเมืองของนักการเมืองสตรีไทย อันจะนำไปสู่องค์ความรู้ในเรื่องปัจจัยแห่งความสำเร็จในการเข้าสู่วงการการเมืองของนักการเมืองสตรีไทยให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นประเด็นหลักในการวิจัยครั้งนี้

วิธีดำเนินการเก็บข้อมูล

ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

การรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ

1. ประสานกับบุคคลเป้าหมายที่จะทำการสัมภาษณ์ เพื่อขอเข้าสัมภาษณ์ด้วยเครื่องมือที่สร้างขึ้นในรูปของแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากคณะกรรมการที่ปรึกษาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว
2. ทำการสัมภาษณ์บุคคลเป้าหมาย โดยมีกำหนดการตั้งแต่วันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2560 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2560

3. นำผลการสัมภาษณ์มาทำการสรุปและแยกแยะประเด็น

4. จัดทำตารางเปรียบเทียบความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนในเชิงเปรียบเทียบ

การรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

1. ทำการทบทวนวรรณกรรม โดยแยกเนื้อหาที่จำเป็นจะต้องทำการศึกษาให้ครบถ้วน

2. สร้างแบบบันทึกข้อมูล เพื่อใช้ในการบันทึกข้อมูลสำคัญที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม

3. นำข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมมาทำการสรุป วิเคราะห์

4. นำตัวแปรที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมมาสร้างแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง เพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ

เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกจากกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้พิจารณาใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งเป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลักฐานโดยใช้การสนทนาหรือการเจรจาอย่างมีจุดมุ่งหมาย ระหว่างบุคคล 2 ฝ่ายคือ นักวิจัย (ฐานะผู้สัมภาษณ์) และผู้ให้ข้อมูล (ฐานะผู้ให้สัมภาษณ์) ภายใต้บรรยากาศของการมีปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้กำหนดเนื้อหาและโครงสร้างการสัมภาษณ์ด้วยเครื่องมือที่สร้างขึ้นในรูปของแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง และจะนำข้อมูลที่ได้รับนำมาใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์เพื่อหาคำตอบของการวิจัยร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่ได้รับรวบรวมมาตามขั้นตอนของการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบของการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของสตรีไทย ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเข้าสู่วงการการเมืองของนักการเมืองสตรีไทย และเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการสร้างความเข้าใจถึงการเข้าสู่กิจกรรมทางการเมืองของสตรีไทย ระเบียบวิธีวิจัยที่กำหนดไว้ในการศึกษาครั้งนี้ได้ออกแบบเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาธิบายและเชิงพรรณนา ด้วยการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารของทางราชการ

ระเบียบ คำสั่ง ผลการวิจัย วิทยานิพนธ์ และจากแหล่งข้อมูลทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิโดยการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก และนำมาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมจากเอกสารต่าง ๆ แล้วจึงนำข้อมูลจากทั้งสองส่วนมาทำการวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อสังเคราะห์หาองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จในการเข้าสู่การการเมืองของนักการเมืองสตรี ซึ่งในการสัมภาษณ์ต่อกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีเป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูลทางตรงระหว่างผู้วิจัยและผู้ให้สัมภาษณ์ในลักษณะ One to One Interaction แบบ Structured Formal Interview โดยการเจาะจงประเด็นคำถาม ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นในรูปของแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ที่ได้กำหนดประเด็นหลักและประเด็นรองที่ต้องการข้อมูล ด้วยการใช้ Projective Methods ทั้งในรูปของ Word Association และ Story Telling โดยได้กำหนดมาตรการรักษาความลับของข้อมูล (Confidentiality Protection) คือ ในการบันทึกข้อมูลเป็นภาพถ่าย วิดีทัศน์ และการบันทึกเสียง ผู้วิจัยจะเป็นผู้ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลเพียงผู้เดียว และผู้วิจัยได้พิจารณาเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายโดยปราศจากอคติ และยึดหลักการสร้างองค์ความรู้เป็นสำคัญ

องค์ความรู้ที่ได้รับการวิจัยครั้งนี้

1. รูปแบบการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของสตรีไทย

ปัจจัยเกื้อกูลประการหนึ่งซึ่งส่งผลให้สตรีสามารถเข้าสู่ทางการเมืองได้ในยุคปัจจุบันนี้คือ ความเปลี่ยนแปลงของแนวความคิดเกี่ยวกับสตรีนิยม หรืออัตถินิยม ซึ่ง Dominelli (1986) ให้ความหมายว่า หัวใจของแนวคิดทางด้านสตรีหรือสตรีนิยมก็คือความไม่แบ่งแยกชนชั้นของคนในโลก ไม่มีผู้อยู่เหนือและผู้อยู่เบื้องล่าง ทุกคนต้องได้รับการปฏิบัติเท่าเทียมกัน ไม่ว่าสตรีหรือบุรุษ สตรีนิยมเป็นการวิเคราะห์สภาวะที่ด้อยกว่าของสตรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะค้นหาว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะสามารถดำเนินการได้ การปกครองระบอบประชาธิปไตยในยุคสมัยใหม่คือ การเลือกผู้แทนฯ เข้ามาทำหน้าที่บริหารกิจการบ้านเมืองแทน

ประชาชน ในอดีตจนถึงปัจจุบันผู้แทนฯ ส่วนใหญ่ของประเทศไทยเป็นเพศชาย อาจเพราะเหตุว่าสตรีถูกอบรมสั่งสอนให้เป็นกุลสตรี มีหน้าที่ดูแลบ้านเรือนและครอบครัวเป็นหลัก ส่วนบุรุษเป็นผู้มีหน้าที่หาเลี้ยงครอบครัวและทำงานนอกบ้าน รวมถึงมีหน้าที่ในการบริหารกิจการบ้านเมืองด้วย ซึ่งกิจเช่นนี้มิใช่หน้าที่ของสตรี แต่เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไป การทำงานนอกบ้านนั้นมิได้จำกัดแต่เพียงเฉพาะเพศชาย เพศหญิงก็มีความจำเป็นเช่นเดียวกัน จึงทำให้บทบาทของสตรีในยุคสมัยใหม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม และนอกจากการทำงานเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวแล้ว สตรียังเข้ามามีบทบาทในการบริหารกิจการของบ้านเมือง รวมถึงการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยผ่านการเป็นตัวแทนทางการเมือง เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหาร และสมาชิกสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อีกทั้งยังได้รับการยอมรับว่านักการเมืองสตรีมีความละเอียดอ่อน รอบคอบกว่าบุรุษ รวมถึงนักการเมืองสตรีมีแนวคิดในการพัฒนาที่เน้นไปทางด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตได้ดีกว่าเพศชายที่เน้นไปทางด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีพบว่า มี 2 ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมแบบเป็นทางการ และทางที่ 2 การมีส่วนร่วมแบบไม่เป็นทางการ โดยทั้งสองประเภทนี้อาจแบ่งได้เป็นกลุ่มย่อย ๆ ประกอบด้วย

1.1 กลุ่มอิสระ เป็นกลุ่มที่มีความสนใจทางการเมืองและประสงค์ที่จะทำงานการเมืองด้วยความจริงใจ มุ่งผลประโยชน์ของส่วนรวม

1.2 กลุ่มที่มีสายสัมพันธ์ที่แข็งแกร่ง เป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์อันดีกับนักการเมือง หรือฐานคะแนน และการได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มคนเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถเปิดพื้นที่ทางการเมืองของสตรีได้

1.3 กลุ่มที่ทำหน้าที่เป็นเพียง “ตัวแทน” ในทางการเมือง ในปัจจุบันจะพบว่ามีกลุ่มสตรีที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทน หรือ Nominee แทนบุคคลอื่น เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ไม่สามารถทำหน้าที่ในทางการเมืองได้ จึงต้องมีตัวแทนเพื่อทำหน้าที่ หรือเพื่อรักษาพื้นที่ทางการเมืองแทนตน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเข้าสู่วงการการเมืองไทยของสตรีไทย การที่ในระบบการเมืองมีนักการเมืองสตรีเพิ่มมากขึ้นนั้นก่อให้เกิดผลดีหลายประการคือ ก่อให้เกิดความตื่นตัวในการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อการพัฒนากระบวนการเมืองของประเทศ ทั้งในกลุ่มสตรีและในกลุ่มอื่น ๆ นอกจากนั้นยังเป็นการเปลี่ยนโลกทัศน์ของสังคมและองค์การการเมืองให้เห็นคุณค่าของนักการเมืองสตรีมากยิ่งขึ้น และข้อดีประการสุดท้ายก็คือเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มสตรี และการขยายอิทธิพลทางความคิดรวมทั้งการกำหนดนโยบายสาธารณะของประเทศชาติ ซึ่งการเข้าสู่วงการการเมืองของสตรีไทยนั้น ผลการศึกษาทำให้ทราบว่าประกอบด้วยปัจจัย 2 ด้านคือ ปัจจัยเชิงกล และปัจจัยอุปสรรค

ปัจจัยเชิงกลคือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การสนับสนุนจากครอบครัว ความสนใจส่วนตัว ความสามารถส่วนตัว ทุนทางด้านความรู้ ทุนทางครอบครัว ทุนจากผลงานที่กระทำมาในอดีต ทุนทรัพย์ ทุนจากพรรคการเมือง ต้นสังกัด ทุนทางสังคม เป็นต้น

ส่วนปัจจัยอุปสรรคคือ กฎเกณฑ์ทางสังคม การเหยียดเพศ การขาดความมุ่งมั่น ภาวะครอบครัว และวุฒิภาวะของนักการเมืองสตรีแต่ละคน

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยจะได้นำประเด็นสำคัญของผลการวิจัยมาวิเคราะห์ในเชิงวิชาการถึงปรากฏการณ์ที่ค้นพบ โดยได้จัดเรียงลำดับดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของสตรีไทย พบว่ามี 2 ลักษณะคือ การมีส่วนร่วมแบบเป็นทางการ และการมีส่วนร่วมแบบไม่เป็นทางการ โดยทั้งสองประเภทนี้ อาจแบ่งได้เป็นกลุ่มย่อย ๆ ประกอบด้วย กลุ่มอิสระ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความสนใจทางการเมืองแต่ไม่ได้มีความสัมพันธ์กับพรรคการเมือง หรือมีบุคคลในครอบครัวที่มีส่วนร่วมทางการเมือง นอกจากนั้นก็ยังมีกลุ่มซึ่งมีสายสัมพันธ์อันดีกับนักการเมือง หรือฐานคะแนน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถเปิดพื้นที่ทางการเมืองของสตรีได้ ส่วนกลุ่มสุดท้ายเป็นกลุ่มที่ทำหน้าที่เป็นเพียง “ตัวแทน”

ในทางการเมือง ในปัจจุบันจะพบว่ามักมีกลุ่มสตรีที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทน หรือ Nominee แทนบุคคลอื่น เนื่องจากบุคคลเหล่านั้นไม่สามารถทำหน้าที่ในทางการเมืองได้ จึงต้องมีตัวแทนเพื่อทำหน้าที่ หรือเพื่อรักษาพื้นที่ทางการเมืองแทนตน

จากข้อค้นพบดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการเข้าสู่วงการการเมืองของนักการเมืองสตรีกลุ่มแรกซึ่งเป็นกลุ่มอิสระนั้น ไม่มีสายสัมพันธ์ใด ๆ กับพรรคการเมือง หรือนักการเมืองท่านใดมาก่อน แต่ก็สามารถเข้ามาในวงการการเมืองไทยได้ โดยสอดคล้องกับแนวคิดเสรีนิยม ซึ่งให้ความสำคัญต่อความสามารถของปัจเจกบุคคลที่มีสิทธิ มีฐานะเท่าเทียมกันทุกคน แนวคิดเสรีนิยมเห็นว่าฐานะของบุคคลทางสังคมควรถูกกำหนดโดยความสามารถและทักษะของปัจเจกบุคคล โดยวัดความสำเร็จของบุคคลในการแข่งขันกับบุคคลอื่น โดยสตรีมีอำนาจ (ที่มีเหตุผล) เท่ากับบุรุษ ดังนั้น สตรีจึงควรได้รับสิทธิในด้านต่าง ๆ เท่ากับบุรุษตามที่ Lewis (2016, p.1) ได้นำเสนอไว้ ซึ่งก็สอดคล้องกับนักวิชาการไทยคือสุจิตต์ ไตรพิทักษ์ (2551, หน้า 38) ที่ได้แสดงความคิดเห็นว่า “หากสตรีมีความสนใจทางการเมืองเพิ่ม หรืออยากจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้น โอกาสที่จะได้รับการเลือกตั้งก็จะมากขึ้นด้วย” และแนวความคิดนี้ก็เป็นไปในแนวเดียวกับที่ ผศ.ดร.รัชดา ธนาดิเรก (สัมภาษณ์, สิงหาคม 16, 2560) ได้ให้ความเห็นกับผู้วิจัยว่า “คือส่วนตัวคิดว่าทุกพรรคอยากมีอยากส่งผู้สมัครผู้หญิง ถ้าทุกคนมีความโดดเด่น ทุกคนอยากส่ง วันนี้เชื่อว่าผู้หญิงมีจุดแข็งถ้าในเชิงการตลาดผู้หญิงมีจุดแข็งมากกว่าผู้ชาย แต่คุณต้องพร้อมจริง ๆ”

ส่วนนักการเมืองสตรีกลุ่มที่ 2 ซึ่งมีความสัมพันธ์อันดีกับนักการเมืองหรือฐานคะแนนต่าง ๆ ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกับผลการวิจัยของ Randolph (2013, p.1) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง Hillary Clinton: The Most Successful Woman in Politics เกี่ยวกับการเข้าสู่วงการการเมืองของนางฮิลลารี คลินตัน ซึ่งเป็นผู้ผลักดันสำคัญให้ บิล คลินตัน ชนะการเลือกตั้ง และได้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ดังนั้น เมื่อนางฮิลลารี คลินตัน เข้าสู่วงการการเมืองโดยการสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภา และต่อมาก็ได้

รับการคัดเลือกจากประธานาธิบดีบาร์ค โอบามา ให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ สำหรับในประเทศไทยกรณีศึกษาที่สามารถยืนยันความจริงในการเข้าสู่การการเมืองของนักการเมืองกลุ่มที่ 2 ซึ่งได้รับการผลักดันจากนักการเมืองหรือพรรคการเมือง ที่ชัดเจนก็คือกรณีของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เดิมไม่มีผู้รู้จักมากนัก ไม่เคยมีผลงานทางการเมือง ไม่เคยมีการแสดงความรู้ความสามารถใด ๆ ให้เป็นที่ประจักษ์แก่สังคม แต่กลับได้รับความนิยมน้อย่างท่วมท้น ได้รับคะแนนเสียงถึง 14 ล้านเสียง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Branigan (2011, p.1) ซึ่งทำการวิเคราะห์เรื่อง Yingluk Chinawatra: Thailand's new PM steps out of her brother's shadow พบว่าความเป็นหญิงมีส่วนทำให้คนตัดสินใจเลือก โดยเชื่อมโยงไปถึงข้อเท็จจริงในประวัติศาสตร์ว่า กระแสผู้นำหญิงเข้ามามีบทบาททางการเมืองเริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ทศวรรษที่ 1960 กับนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกของประเทศศรีลังกาและคนแรกของโลกของนางสิริมาโว บันดาราไนเย และในกรณีของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร สามารถอธิบายได้ชัดเจนโดยทฤษฎีการสืบทอดอำนาจ ว่าสิ่งที่เหนือกว่าความเป็นหญิงนั้นก็คือการนำอำนาจของพี่ชายคือนายทักษิณ ชินวัตร มาช่วยสร้างการยอมรับและศรัทธาในหมู่ผู้มีสิทธิออกเสียงบวกกับความเป็นเพศหญิงจะทำให้เธอเหล่านั้นเป็นส่วนผสมที่ลงตัว

สำหรับกลุ่มที่ 3 อันเป็นกลุ่มสุดท้ายที่ผลการวิจัยพบว่า สตรีที่เข้าสู่การการเมืองไทยที่ประสบความสำเร็จนั้นเป็นกลุ่มที่ทำหน้าที่เป็นเพียง “ตัวแทน” ในทางการเมืองแทนบุคคลอื่น เนื่องจากบุคคลเหล่านั้นไม่สามารถทำหน้าที่ในทางการเมืองได้ จึงต้องมีตัวแทนเพื่อทำหน้าที่ หรือเพื่อรักษาพื้นที่ทางการเมืองแทนตน ดังที่ SarDesai (2018, p.1); Branigan (2011, p.1); Vaswani (2011, p.1) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการสืบทอดอำนาจ โดยได้แสดงความเชื่อมโยงไว้อย่างชัดเจนถึงการมีสถานะทางการเมืองของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ซึ่งเข้ามารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของไทยในปี พ.ศ. 2544 ในฐานะตัวแทนของนายทักษิณ ชินวัตร

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเข้าสู่การ

การเมืองของสตรีไทย ซึ่งประกอบด้วยปัจจัย 2 ด้านคือ ปัจจัยเกื้อกูล และปัจจัยอุปสรรค ซึ่งสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกับผลการวิจัยของกฤษฎา ศรีปราง (2556, หน้า 1-2); Branigan (2011, p.1); Randolph (2013, p.1); Knyszewski (2015, p.1) โดยพบว่า ปัจจัยเกื้อกูลที่สำคัญประกอบด้วย ความสามารถส่วนตัว ความสนใจส่วนตัว การสนับสนุนจากครอบครัว กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทุนทางด้านความรู้ ทุนทางครอบครัว ทุนจากผลงานที่กระทำมาในอดีต ทุนทรัพย์ ทุนจากพรรคการเมืองต้นสังกัด ทุนทางสังคม ปัจจัยภายนอกประเทศ ความสวยงามและบุคลิกภาพ และปัจจัยอื่น ๆ ส่วนในด้านปัจจัยอุปสรรคนั้นประกอบด้วย กฎเกณฑ์ทางสังคม แนวคิดเกี่ยวกับการเหยียดเพศ การขาดความมุ่งมั่น ภาระครอบครัว และวุฒิภาวะของนักการเมืองสตรีแต่ละคน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าสู่วงการการเมืองของสตรีไทยประกอบด้วยปัจจัยเกื้อกูลและปัจจัยอุปสรรค ดังนั้น ในการส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้สตรีเข้าสู่การการเมืองที่มีประสิทธิภาพจะต้องคำนึงถึงปัจจัยทั้งสองด้าน กล่าวคือ ในระดับกฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ควรจะต้องคำนึงถึงสิทธิและการส่งเสริมสตรีตามแผนพัฒนาสตรีและแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นที่ตั้ง การพัฒนาความรู้และความตระหนักในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีโดยใช้มาตรการต่าง ๆ อันจะเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ระบบการเมืองของประเทศไทยอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

พรรคการเมืองและนักการเมืองมีส่วนอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมให้สตรีเข้าสู่การการเมืองไทย ซึ่งในปัจจุบันพรรคการเมืองส่วนใหญ่ โดยเฉพาะพรรคการเมืองขนาดเล็กยังไม่มียุทธศาสตร์และมาตรการใด ๆ ในการส่งเสริมให้สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเป็นรูปธรรม จึงยังมีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขแนวทางการวางแผนและการปฏิบัติของพรรคการเมืองในประเด็นนี้ต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยในอนาคต

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงสภาพปัจจัยโดยรวม ดังนั้น เพื่อเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ที่ทำการวิจัยนี้ได้ค้นพบ จึงควรมีการวิจัยเจาะลึกในแต่ละปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งปัจจัยเกื้อกูลและปัจจัยอุปสรรค เพื่อให้ทราบถึงข้อเท็จจริงในเชิงลึก อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาสตรี และการส่งเสริมให้สตรีเข้ามามีส่วนรวมทางการเมืองเพิ่มขึ้น ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- ศูนย์สำรวจความคิดเห็น “นิด้าโพล”. (2560). **บทบาทสตรีไทยกับการเมือง**. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2560, จาก <http://nidapoll.nida.ac.th/index.php?op=polls-detail&id=296>. 2560.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2551). **สตรีกับการเมือง: ความเป็นจริง พื้นที่ทางการเมือง และการขับเคลื่อน**. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2560, จาก http://kpi.ac.th/media/pdf/M10_184.pdf. 2551.
- สุจิตต์ ไตรพิทักษ์. (2551). **ผู้หญิงถูกแยกส่วนออกไปจากการเมือง และการพัฒนาหรือเปล่า**. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2560, จาก http://kpi.ac.th/media/pdf/M10_184.pdf. 2551.

ภาษาอังกฤษ

- Carol Hanisch. (1969). **The Personal Is Political**. Retrieved February 9, 2017, from <http://www.carolhanisch.org/CHwritings/PIP.html>. 1969.
- Dominelli. (1986). **The Power of the Powerless: Prostitution and the Reinforcement of Submissive Femininity**. Retrieved February 10, 2017, from <http://ikkr.org/data/upimages/subfolders/PDF/feminist-social-work.pdf>. 1986.

Mary Robinson. (2017). **Why Women Make Better Politicians**. Retrieved March 3, 2017, from <http://bigthink.com/women-and-power/why-women-make-better-politicians.2017>.

OSCE. (2014). **Handbook on promoting women's participation in political parties**. Retrieved March 3, 2017, from <http://www.osce.org/odihr/120877?download=true>. 2014.

Pew Research Center. (2017). **Number of women leaders around the world has grown, but they're still a small group**. Retrieved March 3, 2017, from <http://www.pewresearch.org/facttank/2017/03/08/women-leaders-around-the-world/>

UNWOMEN. (2017). **Women in the Changing World of Work: Planet 50-50 by 2030**. Retrieved April 30, 2017, from <http://www.unwomen.org//media/headquarters/attachments/sections/news/stories/2017/iwd-2017-theme.pdf?vs=3621>. 2017.

Women in Parliaments. (2017). **Women in Parliaments Global Forum**. Retrieved March April 10, 2017, from <https://www.womenpoliticalleaders.org/leadership/>. 2017.